

Na začátku dvou vývojových linií psů užívaných při pasení stád stojí noetseka doga (vlevo) a tibetský teriér. První má krátkou srst v obličejí a na koncových částech končetin, druhý má srst v obličejí i na končetinách (včetně koncových částí) dlouhou

Kromě dvou linií psů asijského původu, které se druhotně rozšířily do Evropy, je zde ještě třetí skupina, ovčáci evropské (v Evropě původní). Mají srst v obličejí a na koncových částech končetin krátkou a vztýčené ušní boltce. Na snímcích skotský ovčák — kolie (dole) a belgický ovčák groenendael (nahore)

Psů používaných při pasení dobytka (ovcí a skotu) anebo při jeho přesunech (hnání) je velmi mnoho. Říká se jim psi ovčáctí, psi pastervečtí, salašníčtí apod. Jejich názvosloví (nejen v češtině) je nejednotné a mnohdy přímo zastiřá skutečné příbuzenské vztahy. Některá plemena psů užívaných při pasení stád ovcí a hovězího dobytka jsou spolu vzájemně spřízněná, jiná jsou zcela nepříbuzná. Na stránkách tohoto časopisu bylo o této problematice pojednáno nejednou, podrobně např. v článku Kolie a spol. (Pes 7/83, str. 6, a Pes 8/83, str. 6). Shrňme proto na tomto místě ve stručnosti závěry výše uvedeného příspěvku.

Nejen v Evropě, ale i v Asii, zkrátka všude tam, kde se chovaly ovce (mimo chodem — po psu druhé nejstarší zdomácnělé zvíře), byli též psi (museli být, protože chov ovcí bez psů byl v oněch dobách prakticky nemyslitelný). Byli to pomocníci člověka-ovčáka. To, co se po těchto psech požadovalo, se v průběhu doby měnilo. Původně měli tyto psi ochránit dobytek před velkými šelmami (rysy, vlky, medvědy atd.). Bývali to velcí, mohutní a silní psi, povahově velmi ostří a odvážní, kteří se většinou na pastvě nepohybovali volně. Tlustým řetězem připoutaní ke kolíku zaraženému do země hlídali dobytek, strážili ho před šelmami. Člověk-ovčák je vypouštěl, až když zjistil, že hrozí bezprostřední nebezpečí, že je nablízku nějaká velká šelma (je pochopitelné, že člověka na nebezpečí upozornil, díky výbornému čichu a sluchu, nejčastěji právě pes). Psi zasahovali tvrdě

a neohroženě, většinou zahnali šelmu na útěk.

V různých oblastech světa se tyto psi udrželi různě dlouho, a to v závislosti na společenských podmínkách, poměrech. Když např. v Evropě, v polovině 17. století, nastal se skončením třicetileté války mír, ekonomicko-sociální podmínky umožnily vznik rozsáhlejších hospodářství s velkými stády dobytka. Zároveň s tím se velcí psi užívaní ke strážení stád stávali zbytečnými. Lov na velké šelmy nabyl na intenzitě, na mnoha místech člověk (jako by prostě zabíjet musel) lato zvířata úplně vyhubil. Stáda nebylo často před čím chránit. Pro samotného člověka-ovčáka, byť měl i pomocníky z řad lidí, nebylo snadné udržet velká stáda pohromadě a usměrňovat je při pochodu, při přesunech. Zvládnutí velkých stád bylo nad síly a možnosti člověka. V poválečném období ostatně asi nebylo ani pracovních sil nazbyt, a tak se u stád uplatnili jiní psi, menší, lehčí, pohyblivější, schopní na pastvě udržet stádo pohromadě, jakož je i usměrňovat při přesunech, při hnání. Přitom některá v Asii vzniklá plemena (formy), šířící se postupně na západ, až do Evropy, nebyla vůbec podobná a také nebyla spřízněná se psy, kteří se k témuž účelu používali v Evropě původně (byli zde původní neboli autochtonní). Na první pohled rozlišíme snadno a lehce třeba takového tibetského teriéra nebo ruského ovčáka (ovčarku) či staroanglického ovčáka (bobtaila) od německého ovčáka nebo kolie (skotského ovčáka) či od ovčáků

BÍLÍ PASTEVEČTÍ PSI (STR. 4-8)

